

سایت ویژه ریاضیات www.riazisara.ir

درسنامه ها و جزوه های ریاضی

سوالات و پاسخنامه تشریحی کنکور

نمونه سوالات امتحانات ریاضی

نرم افزارهای ریاضیات

...

(@riazisara)

ریاضی سرا در تلگرام:

<https://t.me/riazisara>

(@riazisara.ir) ریاضی سرا در اینستاگرام:

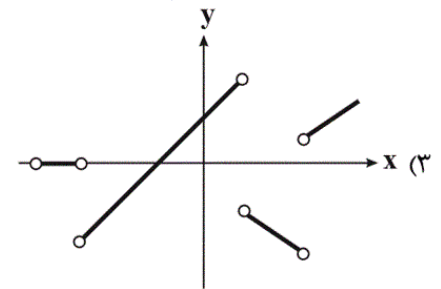
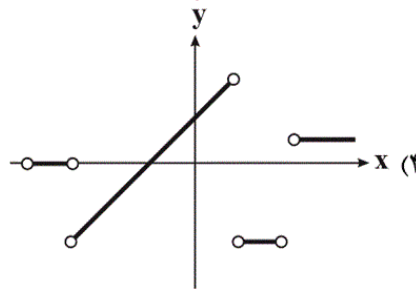
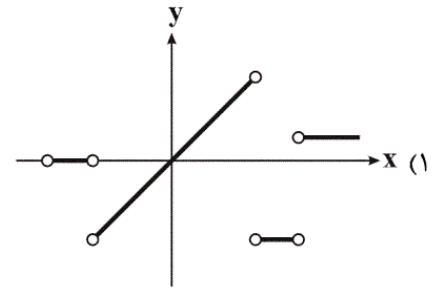
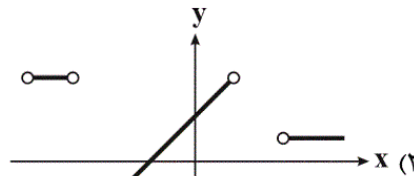
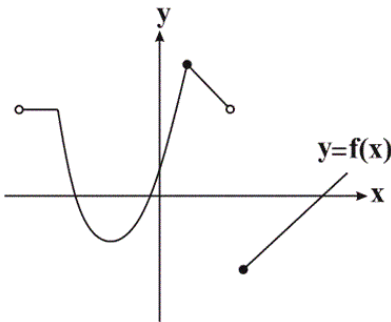
<https://www.instagram.com/riazisara.ir>

ریاضی ۳ - دوازدهم ، مشتق - ۱۰ سوال -

۹۱- در تابع $f(x) = \sqrt{x+2}$ آهنگ متوسط تغییر تابع در بازه $[2/41, 4/25]$ با آهنگ آنی آن در لحظه $x = 3/29$ چقدر اختلاف دارد؟

- (۱) صفر (۲) $\frac{9}{23}$ (۳) $\frac{5}{23}$ (۴) $\frac{10}{23}$

۹۲- با توجه به نمودار تابع $y = f(x)$ ، کدام نمودار می‌تواند نمودار تابع f' باشد؟

۹۳- کدام گزینه در مورد تابع $f(x) = \begin{cases} |x-1| & x > 0 \\ -x & x \leq 0 \end{cases}$ صحیح است؟

- (۱) تابع در $x=0$ مشتق پذیر است. (۲) تابع در فاصله $(-\infty, 0]$ مشتق پذیر است.
(۳) $f'_-(0) = f'_+(0) = -1$ است. (۴) تابع در فاصله $(0, +\infty)$ مشتق پذیر است.

۹۴- اگر $f(x) = [x]|x^2 - x - 2|$ ، حاصل $f'_+(-2) - f'_-(2)$ کدام است؟

- (۱) ۷ (۲) ۱۲ (۳) ۱۳ (۴) ۱۸

۹۵- مشتق مرتبه دوم تابع $f(x) = (2x-1)^2 \sqrt{x + \frac{1}{4}}$ در $x = \frac{1}{4}$ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) ۴ (۳) ۸ (۴) ۱۶

۹۶- تابع $f(x) = \begin{cases} x^2 & x \geq -1 \\ |(x-2)(x+3)| & x < -1 \end{cases}$ در چند نقطه مشتق پذیر نیست؟

(۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۹۷- تابع $f(x) = \begin{cases} \frac{ax+b}{\sqrt{x}} & , x \geq 1 \\ bx^3 - x + 6 & , x < 1 \end{cases}$ در $\mathbb{R}$ مشتق پذیر است. $a-b$ کدام است؟

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۹۸- اگر خط به معادله $2y = 3x + 5k$ در نقطه $A(\alpha, \beta)$ واقع در ناحیه اول، بر منحنی به معادله $y = \sqrt{x^2 + x} - 1$ مماس باشد، مقدار k کدام است؟

(۱) $\frac{1}{2}$ (۲) -1 (۳) 5 (۴) $-\frac{1}{5}$

۹۹- اگر مشتق $f(\sqrt[3]{x-1})$ در $x=2$ برابر -1 باشد، مقدار مشتق $f(\frac{2x+1}{x+3})$ در $x=2$ کدام است؟

(۱) -3 (۲) -6 (۳) -0.3 (۴) -0.6

۱۰۰- اگر $f(x) = (x^2+1)(x^2+1)$ و $g(x) = x^4 - 1$ مقدار $g'(1)f(1) - f'(1)g(1)$ کدام است؟

(۱) ۴ (۲) ۸ (۳) ۱۶ (۴) ۳۲

ریاضی ۱ - دهم ، شمارش ، بدون شمردن - ۱۰ سوال -

۱۰۱- چند عدد ۳ رقمی می توان ساخت، به طوری که هم رقم زوج و هم رقم فرد داشته باشد؟ (تکرار مجاز است).

(۱) ۶۷۳ (۲) ۶۷۴ (۳) ۶۷۵ (۴) ۶۷۶

۱۰۲- حاصل عبارت روبهرو کدام است؟

$$\frac{12 \times (13! + 12!)}{13! - 12!}$$

(۱) ۱۲ (۲) ۱۳ (۳) ۱۴ (۴) ۱۱

۱۰۳- در یک مسابقه کشتی، n کشتی گیر حرفه ای شرکت کرده اند. قرار است که هر دو کشتی گیر یک بار با هم مسابقه بدهند. اگر تعداد کل مسابقات ۶۶ مسابقه باشد، n کدام است؟

(۱) ۱۰ (۲) ۱۱ (۳) ۱۲ (۴) ۱۳

۱۰۴- ۵ کارت سفید یکسان و ۴ کارت مشکی یکسان را به چند طریق می‌توان کنار هم در یک ردیف قرار داد، به طوری که اول و آخر

ردیف، کارت مشکی باشد و هیچ دو کارت مشکی کنار هم نباشند؟

۱۲ (۱)   ۶ (۲)   ۲۴ (۳)   ۱۴۴ (۴)

۱۰۵- چهار فوتبالیست و سه والیبالیست به چند طریق می‌توانند در یک ردیف قرار گیرند، به طوری که حداقل دو فوتبالیست کنار هم باشند؟

۳۶۰۰ (۱)   ۵۰۴۰ (۲)   ۱۷۲۸ (۳)   ۴۸۹۶ (۴)

۱۰۶- با اعداد ۱, ۲, ۳, ۴, چند عدد سه رقمی بزرگ‌تر از ۲۰۰ می‌توان نوشت؟ (تکرار مجاز است).

۵۰ (۱)   ۷۵ (۲)   ۷۴ (۳)   ۵۴ (۴)

۱۰۷- اگر $A = \{a, b, c, d, e, f, g\}$ باشد، تعداد زیرمجموعه‌های ۴ عضوی این مجموعه که دارای عضو a و فاقد عضو b باشد، چه قدر است؟

۶ (۱)   ۸ (۲)   ۱۰ (۳)   ۱۲ (۴)

۱۰۸- به چند طریق می‌توان دایره‌های زیر را با پنج رنگ سیاه، سفید، قرمز، آبی و زرد رنگ آمیزی کرد به طوری که دایره سوم همواره سیاه باشد و هیچ دو دایره مجاور هم دارای رنگ‌های یکسانی نباشند؟

۱۴۴ (۱)   ۱۲۰ (۲)   ۲۵۶ (۳)   ۶۲۵ (۴)

۱۰۹- ۵ خانواده دونفری مفروض‌اند. به چند طریق می‌توان یک گروه سه نفری انتخاب کرد به طوری که هیچ دو نفری از آن‌ها عضو یک خانواده نباشند؟

۶۰ (۱)   ۸۰ (۲)   ۱۰ (۳)   ۲۰ (۴)

۱۱۰- قفل یک کیف رم‌دار، دارای یک کد شامل سه رقم است. اگر بدانیم رقم سمت راست این کد فرد است و رقم وسط کوچک‌تر از ۴ نیست، در بدترین حالت ممکن باید چند کد رمز را امتحان کنیم تا در کیف باز شود؟

۲۲۵ (۱)   ۲۵۰ (۲)   ۲۷۰ (۳)   ۳۰۰ (۴)

-۹۱

(همیدرضا بنیانی)

آهنگ متوسط یک تابع بازه $[a, b]$ برابر است با:

$$\text{آهنگ متوسط} = \frac{f(b) - f(a)}{b - a}$$

$$\text{آهنگ متوسط: } \frac{f(4/25) - f(2/41)}{4/25 - 2/41} = \frac{\sqrt{6/25} - \sqrt{4/41}}{1/84}$$

$$= \frac{2/5 - 2/1}{1/84} = \frac{0/4}{1/84} = \frac{40}{184} = \frac{5}{23}$$

و آهنگ لحظه‌ای تابع در هر نقطه برابر مشتق تابع در آن نقطه است. پس:

$$f'(x) = \frac{1}{2\sqrt{x+2}} \Rightarrow f'(3/29) = \frac{1}{2 \times \sqrt{5/29}} = \frac{1}{2 \times 2/3} = \frac{1}{4/6}$$

$$= \frac{10}{46} = \frac{5}{23}$$

در نتیجه اختلاف آهنگ متوسط و آهنگ لحظه‌ای موردنظر برابر صفر است:

$$\frac{5}{23} - \frac{5}{23} = 0$$

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۹۳ تا ۱۰۰)

۴

۳

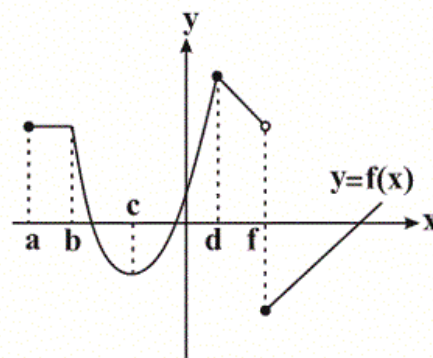
۲

۱

-۹۲

(سهند ولی‌زاده)

در نقاط $\{b, d, f\}$ مشتق نداریم. در نقطه $\{c\}$ مشتق باید صفر باشد، طول نقطه c منفی است در بازه a تا b مشتق صفر است، چون شیب صفر است. در بازه b تا c تابع نزولی و $f' < 0$ ، در بازه c تا d تابع صعودی و $f' > 0$ ، در بازه d تا f تابع نزولی و $f' < 0$ و در بازه $(f, +\infty)$ تابع صعودی و $f' > 0$ است. در بازه‌های d تا f و f تا $+\infty$ تابع خطی است لذا f' ثابت است.

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۸۲ تا ۸۴ و ۹۱)

۴

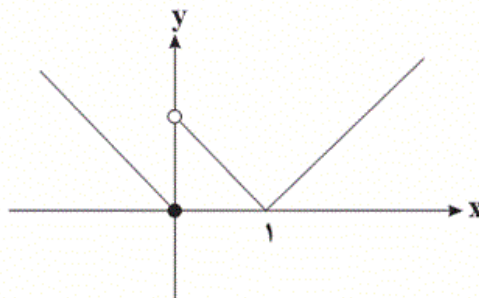
۳

۲

۱

(مهم مصطفی ابراهیمی)

نمودار تابع را رسم می‌کنیم. مطابق شکل تابع در $x=0$ از راست پیوسته نیست پس $f'_+(0)$ موجود نیست و تابع مشتق پذیر نمی‌باشد. (گزینه‌های ۱ و ۳ حذف می‌شوند.) به علاوه در $x=1$ نقطه گوشه داریم و تابع نمی‌تواند در این نقطه مشتق پذیر باشد (گزینه «۴» حذف می‌شود.) در $x=0$ مشتق چپ وجود دارد پس اگرچه $f'(0)$ موجود نیست ولی تابع، در فاصله $]-\infty, 0]$ مشتق پذیر است.

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۲)

۴

۳

۲ ✓

۱

(مهم امین روانپزش)

ابتدا تکلیف قدرمطلق و جزء صحیح را در نقاط داده شده مشخص می‌کنیم.

$$x \rightarrow (-2)^+ : \begin{cases} [x] = [(-2)^+] = -2 \\ |x^2 - x - 2| = x^2 - x - 2 \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(x) = -2x^2 + 2x + 4 \Rightarrow f'(x) = -4x + 2 \Rightarrow f'_+(-2) = 10$$

$$x \rightarrow 2^- : \begin{cases} [x] = [2^-] = 1 \\ |x^2 - x - 2| = -x^2 + x + 2 \end{cases} \Rightarrow f(x) = -x^2 + x + 2$$

$$\Rightarrow f'(x) = -2x + 1 \Rightarrow f'_-(2) = -3$$

$$f'_+(-2) - f'_-(2) = 10 - (-3) = 13$$

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

۴

۳ ✓

۲

۱

$$f'(x) = 2(2)(2x-1)\sqrt{x+\frac{1}{2}} + \frac{1}{2\sqrt{x+\frac{1}{2}}}(2x-1)^2$$

حالا باید از f' مشتق بگیریم و می‌دانیم که اگر عامل صفر شونده داشته باشیم فقط باید از آن عامل مشتق گرفت و در باقی عوامل ضرب کرد. اگر توان عامل صفر شونده بیش از یک باشد، مشتق در آنجا صفر است، پس داریم:

$$f'(x) = 2(2)(2)\sqrt{x+\frac{1}{2}} + 0 \Rightarrow f'\left(\frac{1}{2}\right) = 2(2)(2)\left(\sqrt{\frac{1}{2}+\frac{1}{2}}\right) = 8$$

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۸۲ تا ۹۲)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(آریان میدری)

در توابع چند ضابطه‌ای باید مشتق‌پذیری‌های تک‌تک ضابطه‌ها را بررسی کرده و مشتق‌پذیری نقطه مرزی را هم بررسی کنیم. در مورد ضابطه بالایی واضح است که در دامنه‌اش در همه جا مشتق‌پذیر است. اما در مورد ضابطه پایینی، می‌دانیم که توابع قدرمطلق در ریشه‌های ساده داخل قدرمطلق، مشتق‌ناپذیرند. پس:

$$y_2 = |(x-2)(x+3)^2|$$

ریشه مضاعف $x = -3$ ریشه ساده $x = 2$

لذا این تابع فقط یک ریشه ساده $x = 2$ دارد که آن هم جزء دامنه این ضابطه ($x < -1$) نیست! پس این ضابطه هم هیچ نقطه مشتق‌ناپذیری ندارد. نهایتاً می‌رسیم به بررسی نقطه مرزی یعنی $x = -1$ ، ابتدا پیوستگی را در این نقطه بررسی می‌کنیم:

$$\left\{ \begin{array}{l} f(-1) = \lim_{x \rightarrow (-1)^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow (-1)^+} x^3 = (-1)^3 = -1 \\ \lim_{x \rightarrow (-1)^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow (-1)^-} |(x-2)(x+3)^2| = |(-1-2)(-1+3)^2| = 12 \end{array} \right.$$

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(بایک سادات)

با توجه به قضیه کتاب درسی اگر f در نقطه‌ای مشتق پذیر باشد در آن نقطه پیوسته نیز هست. پس ابتدا شرط پیوستگی را در نقطه مرزی اعمال می‌کنیم چون در سایر نقاط این تابع پیوسته است. پس کافی است داشته باشیم:

$$f(1) = \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) \Rightarrow \frac{a(1)+b}{\sqrt{1}} = b(1)^3 - 1 + 6$$

$$\Rightarrow a + b = b + 6 \Rightarrow \boxed{a = 5} \quad (1)$$

حال با جاگذاری $a = 5$ در ضابطه بالایی تابع، شرط مشتق پذیری را اعمال می‌کنیم یعنی:

$$f(x) = \begin{cases} \frac{\Delta x + b}{\sqrt{x}}, & x \geq 1 \\ bx^3 - x + 6, & x < 1 \end{cases}$$

$$f'_+(1) = f'_-(1) \Rightarrow \frac{\Delta(\sqrt{x}) - \frac{1}{2\sqrt{x}}(\Delta x + b)}{x} = 3bx^2 - 1$$

$$\Rightarrow 5 - \frac{(\Delta + b)}{2} = 3b - 1$$

$$\Rightarrow 10 - \Delta - b = 6b - 2 \Rightarrow 7b = 7 \Rightarrow b = 1 \quad (2)$$

$$\xrightarrow{(1),(2)} a - b = 4$$

در نتیجه:

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۷۷ تا ۹۲)

 ۴ ۳ ۲ ۱

باید نقطه $A(\alpha, \beta)$ در معادله خط مماس و منحنی صدق کند بنابراین:

$$1) 2y = 3x + 5k \rightarrow 2\beta = 3\alpha + 5k$$

$$2) y = \sqrt{x^2 + x - 1} \rightarrow \beta = \sqrt{\alpha^2 + \alpha - 1}$$

از طرفی دیگر می‌دانیم مشتق به ازای طول نقطه تماس، همان شیب خط مماس است، لذا:

$$y = \sqrt{x^2 + x - 1} \Rightarrow y' = \frac{2x+1}{2\sqrt{x^2 + x - 1}} \xrightarrow{x=\alpha} \frac{2\alpha+1}{2\sqrt{\alpha^2 + \alpha - 1}} = \frac{3}{2}$$

$$\Rightarrow 3\sqrt{\alpha^2 + \alpha - 1} = 2\alpha + 1 \Rightarrow 9\alpha^2 + 9\alpha - 9 = 4\alpha^2 + 4\alpha + 1$$

$$\Rightarrow 5\alpha^2 + 5\alpha - 10 = 0 \Rightarrow \begin{cases} \alpha = 1 \\ \alpha = -2 \end{cases} \text{ غرق چون } \alpha \text{ باید مثبت باشد.}$$

$$\Rightarrow \beta = \sqrt{1+1-1} = 1 \Rightarrow (\alpha, \beta) = (1, 1) \xrightarrow{\text{در معادله خط صدق می‌کند.}}$$

$$2 = 3 + 5k \Rightarrow k = \frac{-1}{5}$$

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(سروش موئینی)

$$y = f(\sqrt[3]{x-1}) \Rightarrow y' = \frac{1}{3\sqrt[3]{(x-1)^2}} f'(\sqrt[3]{x-1})$$

$$\xrightarrow{x=2} y' = \frac{1}{3} f'(1) = -1 \Rightarrow f'(1) = -3$$

$$y = f\left(\frac{2x+1}{x+3}\right) \Rightarrow y' = \frac{2 \times 3 - (1)(1)}{(x+3)^2} f'\left(\frac{2x+1}{x+3}\right)$$

$$\xrightarrow{x=2} y'(2) = \frac{5}{25} f'(1) = \frac{1}{5} (-3) = -0.6$$

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۸۵ تا ۹۲)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

عبارت $g(x)$ را بر $f(x)$ تقسیم می‌کنیم. داریم:

$$\frac{g(x)}{f(x)} = \frac{x^4 - 1}{(x^2 + 1)(x^2 + 1)} = x^2 - 1$$

حالا از دو طرف مشتق می‌گیریم:

$$\frac{g'(x)f(x) - f'(x)g(x)}{(f(x))^2} = 2x$$

و در نهایت x را مساوی یک قرار می‌دهیم:

$$\frac{g'(1)f(1) - f'(1)g(1)}{(f(1))^2} = 2 \xrightarrow{f(1)=4}$$

$$\Rightarrow g'(1)f(1) - f'(1)g(1) = 2 \times 4^2 = 32$$

(ریاضی ۳، صفحه‌های ۸۵ تا ۸۷ و ۹۲)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(همشید مسینی فواه)

تعداد کل اعداد سه رقمی که با ارقام صفر تا ۹ ساخته می‌شوند، برابر با $9 \times 10 \times 10 = 900$ است. از طرفی تعداد کل اعداد سه رقمی که فقط با ارقام فرد ۱، ۳، ۵، ۷ و ۹ نوشته می‌شوند، برابر با $5 \times 5 \times 5 = 125$ است. همچنین تعداد کل اعداد سه رقمی که فقط شامل ارقام زوج ۰، ۲، ۴، ۶ و ۸ هستند، برابر با $4 \times 5 \times 5 = 100$ می‌باشد. لذا داریم:

(اعداد ۳ رقمی فقط شامل ارقام زوج + اعداد ۳ رقمی فقط شامل ارقام فرد) - کل اعداد ۳ رقمی = جواب

$$جواب = 900 - (125 + 100) \Rightarrow جواب = 675$$

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۱۹ تا ۱۳۲)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(مرتضی امیدوار)

$$\frac{12 \times (13! + 12!)}{13! - 12!} = \frac{12 \times 12! (13 + 1)}{12! (13 - 1)} = \frac{12 \times 12 \times 14}{12 \times 12} = 14$$

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۲۸ تا ۱۳۲)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(ایمان کوه پیمان)

از آن جایی که هر مسابقه کشتی بین ۲ نفر برگزار می‌شود، پس تعداد کل مسابقات می‌شود $\binom{n}{2}$. علت آن هم واضح است، چون در هر مسابقه ۲ نفر از n نفر انتخاب می‌کنیم در شرایطی که ترتیب آن‌ها مهم نیست، یعنی مسابقه بین علی و رضا همان مسابقه بین رضا و علی است و آن‌ها را دو مسابقه مختلف در نظر نمی‌گیریم. بنابراین داریم:

$$\binom{n}{2} = 66 \Rightarrow \frac{n(n-1)}{2} = 66 \Rightarrow n(n-1) = 132$$

$$\Rightarrow n^2 - n - 132 = 0 \Rightarrow (n-12)(n+11) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n = 12 \\ n = -11 \end{cases}$$

فقط $n = 12$ قابل قبول است. چون n عددی طبیعی است.

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۳۳ تا ۱۴۰)

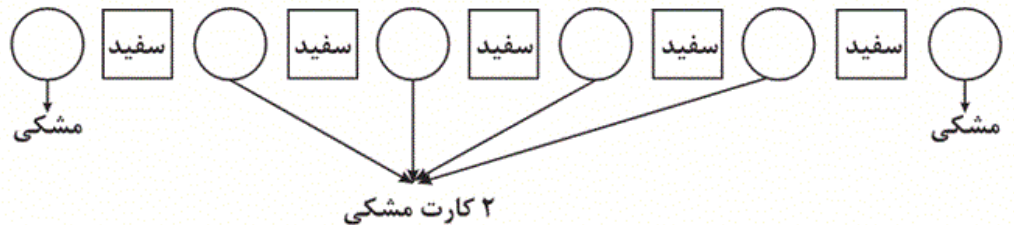
۴

۳ ✓

۲

۱

(غلامرضا نیازی)

ابتدا کارت‌های سفید را قرار داده، سپس در اول و آخر ردیف، کارت مشکی قرار می‌دهیم. در نهایت بین کارت‌های سفید ۴ جایگاه داریم برای دو کارت مشکی یعنی انتخاب $\binom{4}{2}$ که برابر است با ۶.

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۳۳ تا ۱۴۰)

۴

۳

۲ ✓

۱

(عطیه رضاپور)

ابتدا حالتی را که هیچ دو فوتبالیست کنار هم نیستند، محاسبه کرده و جواب را از تعداد کل حالات ممکن برای قرار گرفتن ۷ نفر کنار هم (۴ فوتبالیست و ۳ والیبالیست) کم می‌کنیم.

وقتی هیچ دو فوتبالیستی کنار هم نیستند که والیبالیست‌ها بین فوتبالیست‌ها قرار گرفته باشند. (فوفوفوف)

چون فوتبالیست‌ها و والیبالیست‌ها متفاوتند پس بین خود نیز جابه‌جا می‌شوند پس تعداد جایگشت‌های والیبالیست‌ها ۳! و تعداد جایگشت‌های فوتبالیست‌ها ۴! می‌باشد.

پس تعداد کل جایگشت‌های آن‌ها به صورت یک در میان $۳! \times ۴! = ۱۴۴$ است. تعداد کل جایگشت‌های ۷ نفر نیز $۷! = ۵۰۴۰$ می‌باشد که:

$$۷! - (۳! \times ۴!) = ۵۰۴۰ - ۱۴۴ = ۴۸۹۶$$

پس ۴۸۹۶ حالت وجود دارد.

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۲۷ تا ۱۳۲)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(علی مرشد)

برای این که عدد سه‌رقمی حاصل بزرگ‌تر از ۲۰۰ باشد باید رقم صدگان آن ۲ یا ۳ یا ۴ باشد که فقط عدد ۲۰۰ عضو جواب نیست:

صدگان	دهگان	یکان
↓	↓	↓
۲ یا ۳ یا ۴	۰, ۱, ۲, ۳, ۴	۰, ۱, ۲, ۳, ۴

$$۳ \times ۵ \times ۵ = ۷۵$$

چون عدد «۲۰۰» نیز بین اعداد فوق است و در صورت سؤال ذکر شده که عدد سه‌رقمی باید بزرگ‌تر از ۲۰۰ باشد، پس تعداد کل حالات برابر است با:

$$۷۵ - ۱ = ۷۴$$

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۱۹ تا ۱۲۶)

 ۴

 ۳

 ۲

 ۱

(عمیدرضا کلاته جاری)

کد سه رقمی: a b c

↓ ↓ ↓

حالات مطلوب: { ۰ ۴ ۱
۱ ۵ ۳
: : ۵
: : ۷
۹ ۹ ۹تعداد حالات ممکن طبق اصل ضرب: $10 \times 6 \times 5 = 300$

(ریاضی ۱، صفحه‌های ۱۱۹ تا ۱۳۲)

۴ ✓

۳

۲

۱